

YTTRANDE

Remiss om Ett hållbart mediestöd för hela landet (Ds 2022:14)

Med tanke på dagens situation för samisk media är det en stor nackdel att utredningen helt riktar in sig på nyhetsmedier och att tidsskrifter inte omfattas av utredningen. Det finns idag inga samiska nyhetsmedier på svensk sida utanför public service, däremot två samhälls- och kulturtidskrifter, varav den ena riktar sig specifikt till unga. Tidningen Samefolket är alltså den enda medieinstitution för vuxna samer som också har ett helt samiskt ägande och är relativt fristående från svenska strukturer, även om de ekonomiska stöden givetvis och helt rimligt kommer från den stat som också det samiska folket betalar skatt till.

Tidningen Samefolket, som alltså är en tidskrift, kvalar in under beskrivningen av vad som avses med allmänt nyhetsmedium i utredningen, utom just när det gäller takten på utgivningen. Vår rapportering är av betydelse för demokratin, och tidningen har ett redaktionellt innehåll bestående av regelbunden och allsidig rapportering - med ett brett utbud av ämnen och perspektiv, och - granskning av för demokratin grundläggande skeenden.

Att med en enda anställd, vilket är läget idag, kunna ställa om från att bli en tidskrift med sju utgivningar per år till att också bli ett mer traditionellt nyhetsmedium känns tyvärr inte genomförbart. Vi konstaterar därför att befintliga samiska medier i print återigen hamnar utanför mediestödet. Vi ser därför framemot att det förslag till breddning av det stöd till kulturtidskrifter som administreras av Statens kulturråd som nämns i utredningen blir verklighet och att detta sker inom kort.

Med detta sagt vill Samefolket ändå lämna några synpunkter och reflektioner kring utredningen.

Samefolket är generellt positiv till ett utökat mediestöd till oberoende nyhetsförmedling, och att det riktas till att anställa journalister, men är också av uppfattning att även mer djupgående och mer tidskrävande journalistik som sätter in nyheterna i ett sammanhang förtjänar stöd. Vi ser inget skäl till att lämna till exempel samhälls- och kulturtidskrifter utanför stödet.

Om utredningen menar allvar med att insatser i svagt bevakade områden ska finnas med i ett framtida mediastöd bör Sápmi betraktas som ett sådant område. Detta ska inte bedömas utifrån huruvida svenska medier, det vi kallar för majoritetsmedier, finns representerade, utan utifrån hur bevakningen genom samiska medier ser ut.

Vi vet av erfarenhet att majoritetsmedia inte bevakar de samiska frågorna och lyfter de samiska perspektiven i någon större utsträckning. Det samiska folket är ett urfolk och har som sådant enligt FN deklARATION om urfolkens rättigheter rätt till sina egna medier. Därför menar vi att ett nytt mediestöd också måste innehålla ett kulturellt och etniskt urfolksperspektiv, som tillmäts lika stor betydelse som den geografiska spridningen av svenska medier i Sverige, oavsett om också samer lever och verkar inom samma gränser.

I utredningen kan följande läsas: ”Det förtydligas också att begreppet inte bör inkludera medier som till övervägande del är inriktade på avgränsade intresseområden eller delar av samhället.”

Vi vet att den samiska kulturen och inte minst renskötseln ofta behandlas och betraktas som ett särintresse. Vi ser därför en fara i formuleringen ovan. Samefolket vill därför betona att samerna är ett folk i Sverige med en egen kultur och rätt till självbestämmande. Med det kommer rättigheter, och rättigheter är inte att beblanda med ”avgränsade intresseområden eller delar av samhället”.

Däremot ska de samiska medierna och det samiska perspektiv de tar sitt avstamp i ses som en viktig del av mediemångfalden inom Sverige.

Samefolket har i stort sett inga invändningar mot det så kallade demokrativillkoret, så länge det framför allt handlar om att respektera åsikt- och yttrandefrihet, men vill återigen poängtera att den samiska erfarenheten kanske inte alltid överensstämmer med den gängse bilden av den svenska demokratins förträfflighet, då det samiska folket under lång tid har lidit under vad som kan kallas för majoritetens diktatur.

Samefolket ställer sig positiv till undantaget att medier som riktar sig till nationella minoriteter ska ha en anställd årsarbetskraft, istället för två, för få tillgång till allmänt redaktionsstöd. Det är ett helt rimligt undantag utifrån dagens verklighet. Dock, återigen, faller ju detta, eftersom utredningen inte omfattar tidskrifter.

När det gäller det utökade redaktionsstödet ser vi att det skulle kunna vara en stor tillgång för medier på de nationella minoritetsspråken - förutsatt att dessa är stödberättigade utifrån övriga villkor. Här skulle vi dock vilja se ett klarläggande av hur utredaren betraktar de samiska språken - som ett eller flera? - eftersom stödet ökar med fler än ett minoritetsspråk.

Jáhkámáhkke b. 30 ragátmánno 2022

Åsa Lindstrand
Chefredaktör/Ansvarig utgivare
Tidningen Samefolket